

Dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gminy Pawłowice

Ewa Maćkowiak*

Streszczenie: Ustawa o finansach publicznych nie zawiera ogólnej definicji środków publicznych ze względu na złożony, wieloznaczny i różnorodny charakter kategorii wchodzących w skład tego określenia (Chojna-Duch 2007: 90). W ustawie wskazano zakres oraz spis źródeł pochodzenia środków publicznych. Obok wspomnianego wykazu w ustawie szczegółowo sprecyzowano dochody publiczne oraz środki pochodzące z Unii Europejskiej (Ciupek i in. 2012: 31). W artykule zaprezentowano dochody gminne na przykładzie gminy Pawłowice.

Słowa kluczowe: gmina, dochody budżetowe, dochody majątkowe, jednostka samorządu terytorialnego

Wprowadzenie

Reforma samorządowa przeprowadzona w 1990 r. ustanowiła podstawową jednostkę samorządu terytorialnego, którą jest gmina. Celem artykułu jest wskazanie metod pozyskiwania dochodów gminy oraz sposoby ujęcia tych dochodów w rachunkowości. W literaturze przedmiotu samorząd terytorialny jest zdefiniowany przede wszystkim poprzez wskazanie cech charakterystycznych. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina. Ustawa o samorządzie terytorialnym stanowi, że gmina to wspólnota samorządowa oraz właściwe terytorium. Gmina jest jednostką, która dysponuje osobowością prawną, a jej samodzielność podlega ochronie sądowej. Najważniejsze cechy gminy to:

1. Wspólnota ludności tworząca gminę powstaje z mocy prawa, co oznacza, że jest to przymusowy związek obywateli danego kraju.
2. Gmina ma osobowość prawną.
3. Wykonywane zadania publiczne są realizowane w imieniu gminy na własną odpowiedzialność.
4. Gmina ma statut określający jej ustrój.

Celem artykułu jest wskazanie metod pozyskiwania dochodów gminy oraz sposoby ujęcia tych dochodów w rachunkowości.

* dr Ewa Maćkowiak – Uniwersytet Ekonomiczny, Wydział Finansów i Ubezpieczeń, ul. Bogucicka 3, 40-226 Katowice, e-mail: ewa.mackowiak@ue.katowice.pl

1. Formy organizacyjno-prawne w jednostkach samorządu terytorialnego

Ustawa o finansach publicznych z 30 czerwca 2005 r. wyodrębniła następujące podmioty:

- jednostki budżetowe,
- zakłady budżetowe,
- gospodarstwa pomocnicze,
- fundusze celowe.

Nowelizacja ustawy o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 r. wprowadziła zmiany z zakresie struktury jednostek samorządów terytorialnych. Wyodrębniono:

- jednostki budżetowe,
- samorządowe zakłady budżetowe,
- agencje wykonawcze,
- instytucje gospodarki budżetowej,
- państwowe fundusze celowe.

Porównanie jednostek budżetowych zawarto w tabeli 1.

Tabela 1

Porównanie jednostek budżetowych przed i po nowelizacji ustawy o finansach publicznych

Jednostka	Przed nowelizacją ustawy		Po nowelizacji ustawy	
	cechy	przykłady	cechy	przykłady
1	2	3	4	5
Jednostki budżetowe	Plan finansowy jest podstawą tworzenia gospodarki finansowej Brak osobowości prawnej Wydatki są pokrywane z budżetu państwa, a uzyskane przychody są do niego odprowadzane Niektóre dochody jednostek budżetowych mogą być gromadzone na odrębnym rachunku Są tworzone, likwidowane przez ministrów, kierowników urzędów centralnych i wojewodów	Szkoły, przedszkola sądy, prokuratury więzienia i areszty urzędy administracji państwowej urzędy administracji samorządowej jednostki wojskowe jednostki policyjne jednostki straży pożarnej	Plan dochodów i wydatków jest podstawą tworzenia ich gospodarki finansowej Wydatki są pokrywane bezpośrednio z budżetu Osiągane dochody są odprowadzane na rachunek budżetu państwa bądź jednostki samorządu terytorialnego Działają na podstawie statutu Tworzą, łączą oraz likwidują je ministrowie, kierownicy urzędów celnych, wojewodowie, inne organy działające na podstawie odrębnych ustaw	

1	2	3	4	5
Zakład budżetowy (samo-rządowy zakład budżetowy)	Plan finansowy jest podstawą tworzenia gospodarki finansowej Zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu dotacje: przedmiotową, podmiotową, celową, jednorazową Łączna kwota uzyskanych dotacji nie może przekroczyć 50% wydatków Wydatki są pokrywane z przychodów z działalności zakładów budżetowych Nadwyżki osiągniętych dochodów zakład budżetowy przekazuje do budżetu państwa na koniec roku budżetowego Mogą być tworzone, likwidowane oraz przekształcane w inną formę organizacyjną jedynie przez ministrów, kierowników centralnych urzędów	Państwowe przedszkola żłobki publiczne publiczne ośrodki sportowe domy kultury	Zadania są wykonywane odpłatnie Koszty działalności są pokrywane z osiągniętych przychodów Podstawą gospodarowania jest plan finansowy Może otrzymać dotacje jednorazowe na wyposażenie w środki obrotowe oraz dotacje przedmiotowe i celowe Nadwyżka osiągniętych środków obrotowych jest wpłacana do budżetu określonej jednostki samorządu terytorialnego Zadania są wykonane w szczególności w zakresie: kultury, sportu, infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, komunalnej	
Gospodarstwa pomocnicze	Plan finansowy jest podstawą tworzenia gospodarki finansowej Może otrzymywać z budżetu dotacje: przedmiotową oraz na wyposażenie w pierwsze środki obrotowe Pokrywają koszty z uzyskanych przychodów z wykonywanej działalności Połowę osiąganego zysku wpłacają do budżetu państwa Sprzedaży usług dla macierzystej jednostki budżetowej dokonuje według kosztów własnych	Warsztaty szkolne bufety lub stołówki dla pracowników ośrodki szkoleniowe ośrodki wypoczynkowo-szkoleniowe pływanie i ośrodki sportu przy szkołach	-----	
Fundusze celowe (Państwowe Fundusze Celowe)	Plan finansowy jest podstawą tworzenia gospodarki finansowej Przychody pochodzą ze środków publicznych bądź z otrzymanych dotacji Wydatki funduszy są przeznaczane na wyznaczone zadania w budżecie państwowym, gminnym, powiatowym bądź wojewódzkim Fundusze celowe mogą zaciągać pożyczki oraz kredyty Nie mają osobowości prawnej	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Fundusz Obsługi i Zadłużenia Zagranicznego Fundusz Kombatancki	Podstawa gospodarki – roczny plan finansowy Przychody pochodzą ze środków publicznych, a wydatki są przeznaczone na realizację zadań państwowych Brak osobowości prawnej Koszty mogą być pokrywane tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa i pozostałości z poprzednich lat	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Fundusz Emerytalno-Rentowy Fundusz Pracy PFRON FGŚP

1	2	3	4	5
Agencje wykonawcze			Ma osobowość prawną Zasady działania określa statut oraz dana ustawa tworząca agencję wykonawczą Plan finansowy jest podstawą gospodarki finansowej Mogą otrzymywać dotacje budżetowe, ich zakres jest określony w odrębnych ustawach Nadwyżkę osiągniętych przychodów wpłaca do budżetu państwa Ma ograniczoną samodzielność dotyczącą zaciągania zobowiązań	Agencja Mienia Wojskowego Wojskowa Agencja Mieszkaniowa Agencja Rynku Rolnego
Instytucje gospodarki budżetowej			Zasady działania określa statut Podstawą działalności gospodarczej jest plan finansowy Koszty są pokrywane z przychodów Ma osobowość prawną od momentu wpisu do KRS Może otrzymać dotacje z budżetu państwa Samodzielnie dysponuje swoim majątkiem	Centrum Obsługi Kancelarii Premiera Centralny Ośrodek Sportu Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS

Źródło: opracowanie własne.

2. Wpływy i wydatki budżetowe jednostek samorządów terytorialnych

Realizacja zadań samorządu terytorialnego może być prowadzona tylko pod warunkiem osiągnięcia przez jednostki odpowiednich dochodów. W Polsce obowiązuje mieszany model podziału dochodów publicznych pomiędzy państwem a jednostkami samorządu terytorialnego. Samorządy terytorialne zgodnie z konstytucją mają prawo osiągać dochody własne, które są głównym źródłem finansowania wydatków samorządowych przeznaczonych na realizację przydzielonych im zadań publicznych. Głównym źródłem tych dochodów są nałożone na społeczeństwo podatki i opłaty, ale także przychody i wpłaty komunalnych zakładów i jednostek budżetowych. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego można podzielić na trzy grupy:

- 1) dochody własne,
- 2) subwencje ogólne,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

Pojęcie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego nie zostało zdefiniowane w żadnej ustawie. Jednak według większości teoretyków finansów definicja dochodów własnych jest związana z budżetem lokalnym bezterminowo, bez jakichkolwiek wpływów ze strony państwa. Ważną rolę odgrywa aspekt samodzielności samorządów lokalnych o możliwości stanowienia o dochodach, ich pobierania oraz wydatkowania według własnego uznania (Misterek 2008: 24).

Dochody własne są uzależnione od rodzaju jednostki sfery budżetowej. W tabeli 2 zawarto zestawienie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, powiatów, województw.

Tabela 2

Zestawienie dochodów własnych jednostek sfery budżetowej

Jednostki samorządu terytorialnego	Powiat	Województwo
Wpływy z następujących podatków: rolnego – od nieruchomości – od środków transportu – dochodowego od osób fizycznych – od spadków i darowizn – od czynności cywilnoprawnych	Wpływy z opłat stanowiących dochody powiatu Dochody uzyskiwane przez powiatowe jednostki budżetowe powiatu Dochody z majątku powiatu Spadki, zapisy i darowizny na rzecz powiatu Dochody z kar pieniężnych i grzywien	Dochody uzyskiwane przez wojewódzkie jednostki budżetowe Dochody z majątku województwa Dochody z kar pieniężnych 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państw w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej Odsetki od pożyczek udzielonych przez województwo
Wpływy z opłat: – skarbowej – targowej – miejscowej, uzdrowiskowej – eksploatacyjnej	5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państw w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej	Odsetki od nieterminowo przekazanych należności stanowiących dochód województwa
Dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe gmin oraz wpłaty od zakładów budżetowych Dochody z majątku gminy Odsetki od środków finansowych gminy gromadzonych na rachunkach bankowych Spadki, zapisy, darowizny na rzecz gminy ¹ Dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państw w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej Odsetki od pożyczek udzielonych przez gminę Odsetki od nieterminowo przekazanych należności stanowiących dochód gminy Dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego Udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy*	Odsetki od pożyczek udzielonych przez powiat Odsetki od nieterminowo przekazanych należności stanowiących dochód powiatu Odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych Dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego Inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów	Odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych Dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego Inne dochody należne województwu

* Spadki, darowizny i zapisy na rzecz powiatu są dochodami najtrudniejszymi do zaplanowania, ponieważ uzyskanie środków z tego tytułu jest uzależnione od ofiarności społeczeństwa. Spadki oraz zapisy są dyspozycjami majątkowymi osób fizycznych na wypadek śmierci, w przypadku zgonu osoby sporządzającej akt ostatniej woli powiat zostaje spadkobiercą albo zapisobiercą. Jako spadkobierca powiat otrzyma przysporzenie majątkowe bezpośrednio od zmarłego spadkodawcy, natomiast jako zapisobierca przysporzenie majątku następuje od spadkodawcy pośrednio przez spadkobiercę, który zostaje zobowiązany do spełnienia świadczenia majątkowego na rzecz wyznaczonej osoby. Natomiast darowizna to umowa, w której darczyńca zobowiązał się do bezpłatnego świadczenia ze swojego majątku na rzecz obdarowanego powiatu. We wszystkich trzech przypadkach, aby mogło dojść do przesunięcia majątku beneficjentowi, musi on sporządzić stosowne oświadczenie woli. Powiat od nabytego z powyższych tytułów majątku nie płaci podatku od spadków i darowizn.

2.1. Dochody o charakterze podatkowym

Najważniejsze podatki, z których samorzady terytorialne uzyskują swoje wpływy, to:

- podatek od nieruchomości – opodatkowaniu temu podlegają przede wszystkim grunty, budynki, budowle; podstawą jest powierzchnia nieruchomości;
- podatek rolny – przedmiotem opodatkowania są wszelkie użytki rolne, grunty przeznaczone na prowadzenie gospodarstwa rolnego;
- podatek leśny – przedmiotem opodatkowania są lasy, do opłaty są zobowiązani właściciele lasów;
- podatek od środków transportowych – przedmiotem opodatkowania są samochody ciężarowe, ciągniki, naczepy, autobusy;
- podatek dochodowy od osób fizycznych;
- podatek dochodowy od osób prawnych;
- podatek od posiadania psów – podatek o charakterze fakultatywnym;
- podatek od spadków i darowizn.

2.2. Dochody niepodatkowe

Dochody niepodatkowe są nazywane daniną publiczną. Danina publiczna jest przymusowym świadczeniem bezzwrotnym. Do dochodów tych należy zaliczyć:

- opłatę skarbową – pobieraną od czynności podejmowanych na wniosek zainteresowanego (np. sporządzenie aktu małżeństwa);
- opłatę administracyjną – dotyczy czynności, które nie są objęte przepisami o opłacie skarbowej, stawka nie może przekroczyć kwoty 193,31 zł;
- opłatę miejscową, którą uiszczają osoby przebywające czasowo w gminie w celach turystycznych, wypoczynkowych;
- opłatę targową – maksymalna stawka tej opłaty wynosi 579,32 zł, jest pobierana od osób prowadzących sprzedaż na targowiskach;
- opłatę parkingową – pobieraną za zaparkowanie pojazdu na drodze publicznej w wyznaczonej strefie parkowania;
- opłatę eksploatacyjną – dotyczy podmiotów zajmujących się wydobywaniem kopalin ze złóż, które są na terytorium danej gminy;
- opłatę adiacencką – ponoszona przez właścicieli nieruchomości, gdy wzrasta wartość nieruchomości;
- opłatę za wieczyste użytkowanie – pobraną za oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste.

2.3. Pozostałe dochody

Trzecią grupę stanowią pozostałe dochody, do których należy zaliczyć:

- kary pieniężne i grzywny – kary majątkowe wyznaczone za popełnione przestępstwa;
- subwencje – podstawową formę wspierania jednostek samorządu terytorialnego;
- dotacje – nieodpłatną, bezzwrotną pomoc, która jest udzielana przez państwo jednostkom samorządów terytorialnych. Dotacje można podzielić na trzy grupy: dotacje celowe przeznaczone na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych oraz dotacje ze środków unijnych.

Drugą grupę dochodów jednostek sfery budżetowej stanowi subwencja ogólna, którą stanowią środki przekazywane z budżetu państwa do budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Subwencja, podobnie jak dochody własne, jest uzależniona od rodzaju jednostek sfery budżetowej.

Subwencje dla gminy i powiatu stanowią część wyrównawczą, równoważącą, oświatową. W przypadku województwa można wyodrębnić część wyrównawczą, regionalną i oświatową.

Jednostki samorządu terytorialnego uzyskują także dochody z tytułu dotacji celowych. Dotacje mogą być przeznaczone na:

- zadania z zakresu administracji rządowej;
- zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

3. Analiza dochodów budżetowych na przykładzie gminy Pawłowice

Gmina Pawłowice prowadzi gospodarkę finansową samodzielnie. Fundamentalnym dokumentem, na podstawie którego są wykonane dochody gminy, jest budżet uchwalony na rok kalendarzowy.

Wykonanie dochodów budżetowych można podzielić na cztery grupy: dochody własne, subwencje ogólne, dotacje celowe na realizację zadań zleconych oraz dotacje celowe z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej.

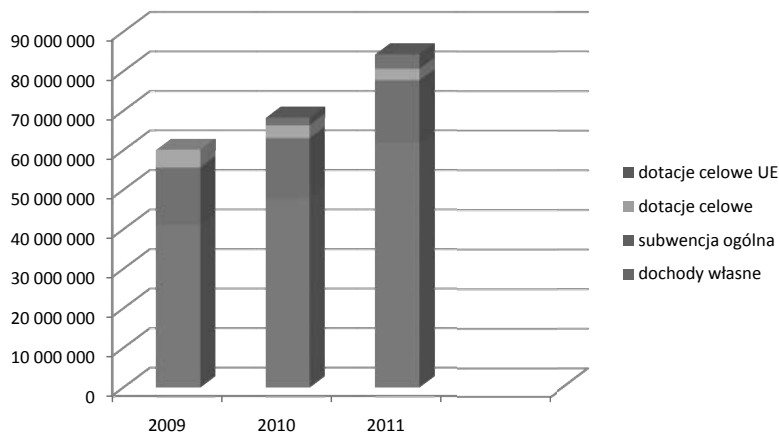
Tabela 3

Wykonanie dochodów budżetowych w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Grupa dochodów	2009	%	2010	%	2011	%
Dochody własne	41 001 194,35	68,4	47 808 901,00	70,2	61 810 391,22	73,46
Subwencja ogólna	14 483 940,00	24,2	15 168 273,00	22,3	15 736 177,00	18,7
Dotacje celowe na realizację zadań zleconych	4 474 153,51	7,4	3 288 035,50	4,8	2 956 230,12	3,51
Dotacje celowe z udziałem środków z UE	-----	---	1 867 103,28	2,7	3 638 771,66	4,33
Razem	59 959 287,86	100	68 132 312,78	100	84 141 570	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Pawłowice.

Analizując dochody budżetowe w gminie Pawłowice na przestrzeni trzech lat, można zaobserwować tendencję wzrostową. Gmina Pawłowice jest finansowana przede wszystkim z dochodów własnych, które stanowią około 70%, subwencja ogólna oscyluje w przedziale 24,2–18,7%. Poziom dotacji celowej wykazuje tendencję spadkową. Od 2010 r. gmina korzysta z dotacji celowej z udziałem środków z UE.

Schemat 1. Wykonanie dochodów budżetowych w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Pawłowice.

Dochody gminy można podzielić na dochody majątkowe i bieżące. Podział dotyczący w gminy Pawłowice zaprezentowano w tabeli 4.

Tabela 4

Podział dochodów gminy Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Lata	Dochody własne	Dochody majątkowe	Dochody bieżące
2009	59 959 287,86		
2010	68 132 312,78	6 180 551,00	63 435 690,59
2011	84 141 570	7 652 789,38	76 486 780,62

Źródło: opracowanie własne.

Analizując strukturę dochodów własnych gminy Pawłowice, należy zauważyć, że dochodami własnymi są przede wszystkim dochody bieżące, dochody majątkowe stanowią tylko blisko 10%.

Najważniejsze dochody własne w gminie Pawłowice obejmują trzy pozycje:

- 1) podatek od nieruchomości,
- 2) wpływy z opłaty eksploatacyjnej,
- 3) udziały w podatkach.

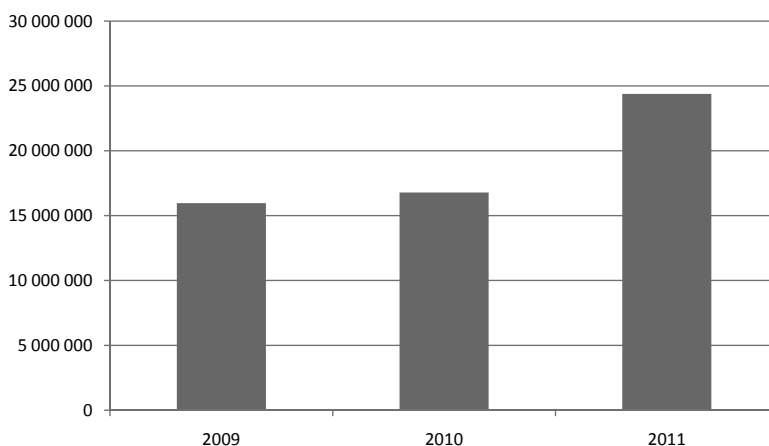
Analizując wielkość poszczególnych źródeł dochodów gminy Pawłowice, należy zwrócić uwagę, że największą część zajmują dochody z tytułu podatku od nieruchomości.

Tabela 5

Podatek od nieruchomości w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Lata	Podatek od nieruchomości
2009	15 963 835,24
2010	16 783 346,85
2011	24 391 338,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Pawłowice.

Schemat 2. Podatek od nieruchomości w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Pawłowice.

Na podstawie powyższego zestawienia można zaobserwować systematyczny wzrost wielkości podatku od nieruchomości. Wzrost ten jest spowodowany corocznymi podwyżkami opłat za 1 metr kwadratowy.

Drugim źródłem dochodów gminy Pawłowice są wpływy z opłaty eksploatacyjnej. Źródło to wynika z faktu, że w gminie Pawłowice wydobywa się węgiel kamienny. Do opłaty eksploatacyjnej są zobowiązani wszyscy przedsiębiorcy, którzy uzyskali koncesję na wydobycie węgla. Wielkość opłaty dyktuje ustawa z 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*. Dochody z tytułu opłat eksploatacyjnych zaprezentowano w tabeli 6.

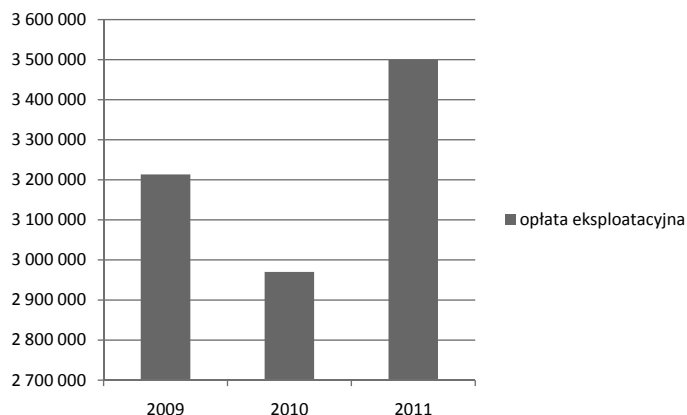
Tabela 6

Wpływy z opłaty eksploatacyjnej w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Lata	Opłata eksploatacyjna
2009	3 213 596,13
2010	2 970 081,44
2011	3 499 062,55

Źródło: opracowanie własne.

Z zestawienia przedstawionego w tabeli 6 wynika, że dochody z tego tytułu są zmienne.

Schemat 3. Zestawienie dochodów z tytułu wpływów z opłaty eksploatacyjnej w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Pawłowice.

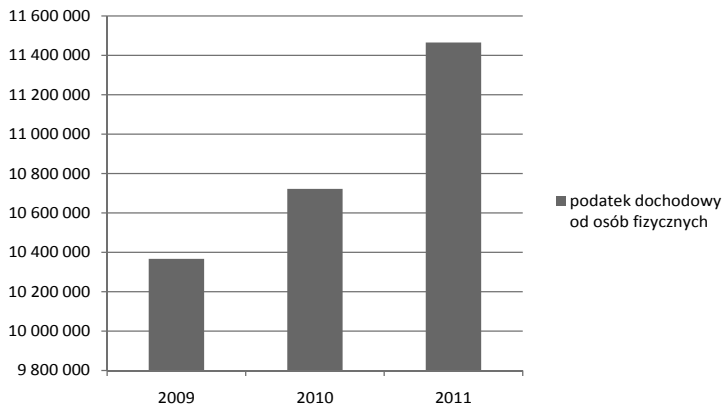
Kolejne znaczące źródło dochodów własnych gminy Pawłowice stanowi podatek dochodowy od osób fizycznych. Jest uiszczany przez osoby, które prowadzą uproszczoną formę opłacania podatku dochodowego, przez osoby fizyczne i spółki cywilne prowadzące niektóre rodzaje działalności usługowej, handlowej, produkcyjnej.

Tabela 7

Podatek dochodowy od osób fizycznych w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Lata	Wielkość
2009	10 366 981,00
2010	10 722 327,00
2011	11 465 203,00

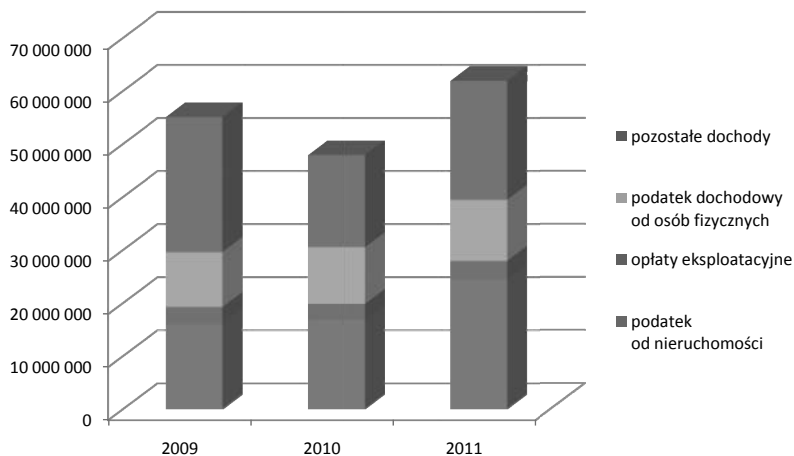
Źródło: opracowanie własne.

Schemat 4. Kształtowanie się podatku dochodowego od osób fizycznych w gminie Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Źródło: opracowanie własne.

Zestawienie najważniejszych dochodów własnych gminy Pawłowice przedstawiono na schemacie 5.

Schemat 5. Zestawienie dochodów własnych gminy Pawłowice w latach 2009–2011 (zł)

Źródło: opracowanie własne.

Zestawienie dochodów według klasyfikacji budżetowej gminy Pawłowice zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8

Zestawienie dochodów według klasyfikacji budżetowej w latach 2009–2011 (zł)

Klasyfikacja	2009	2010	2011				
Rolnictwo i łowiectwo	242 997,68	813 699,91	255 293,22	558 406,69	4 296 451,34	238 047,31	4 058 404,03
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię	88 180,14	–	–	–	–	–	–
Transport i łączność	1 303 787,18	4 694 709,11	2 129 653,61	2 565 653,61	2 860 428,45	239 116,96	2 621 311,49
Gospodarka mieszkaniowa	1 386 775,05	838 377,44	742 872,69	95 504,75	893 461,48	760 119,89	133 341,59
Działalność usługowa	24 204,84	20 825,23	20 825,23	–	36 591,88	36 591,88	–
Administracja publiczna	239 673,25	204 293,98	204 293,98	–	199 407,89	186 729,83	12 678,06
Urzędy naczelnych organów władzy	25 831,76	75 619,14	75 619,14	–	30 422,21	30 422,21	–
Bezpieczeństwo publiczne	400,00	99 448,92	99 448,92	–	200 400,00	400,00	200 000,00
Dochody od osób prawnych, fizycznych*	38 045 096,85	39 886 357,31	39 886 357,31	–	54 436 220,43	54 436 220,43	–
Różne rozliczenia	15 300 775,55	17 265 167,43	15 787 512,18	1 477 655,25	16 822 101,83	16 556 223,22	265 878,61
Oświata i wychowanie	389 824,36	626 855,26	626 855,26	–	1 166 344,70	803 169,10	363 175,60
Pomoc społeczna	2 804 820,97	3 362 265,89	3 362 265,89	–	3 076 465,99	3 076 465,99	–
Edukacyjna opieka wychowawcza	12 489,00	21 732,65	21 732,65	–	16 210,31	16 210,31	–
Gospodarka komunalna	80 638,59	234 185,27	234 185,27	–	98 098,66	98 098,66	–
Kultura i ochrona dziedzictwa	8,40	–	–	–	–	–	–
Kultura fizyczna i sport	8 909,10	39 277,24	39 277,24	–	8 964,83	8 964,83	–
Razem		68 132 312,87	63 435 690,59	4 696 622,19	84 141 570,00	76 486,780,62	7 654 789,38

* Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek niemających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem.

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Proces rozwoju samorządności w Polsce jest procesem historycznym, dzięki któremu nastąpiły wielkie zmiany ustrojowe. Przekazanie spraw mniejszej wagi bezpośrednio w ręce przedstawicieli lokalnych sprawiło, że posiadane przez gminę środki są lepiej wykorzystywane. Obowiązujące przepisy definiują bardzo szeroki zakres działania gminy, który obejmuje wszystkie sprawy publiczne o charakterze lokalnym. Gminy wykonują te zadania we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność.

Podstawowym problemem, z którym gminy muszą się zmierzyć, jest dostosowanie źródeł dochodów poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego do ich zadań.

Należy podkreślić, że to dochody własne prezentują kondycję finansową gminy, a także jej samowystarczalność i potencjał gospodarczy. Samodzielność i zdolność inwestycyjna jest tym większa, im wyższy jest zasób dochodów własnych. Posiadanie odpowiednio wysokiego poziomu dochodów własnych pozwala gminie osiągnąć stabilność podczas trudnej sytuacji gospodarczej w kraju, jak również daje możliwość stworzenia odpowiednich warunków do prowadzenia własnej polityki finansowej i podatkowej.

Literatura

- Chojna-Duch E. (2007), *Polskie prawo finansowe. Finanse publiczne*, LexisNexis, Warszawa.
- Ciupek B., Famulski T., Walasik A. (2012), *Sektor finansów publicznych*, SKwP, Warszawa.
- Misterek W. (2008), *Zewnętrzne źródła finansowania działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego*, Difin, Warszawa.
- Zysnarska A. (2011), *Rachunkowość budżetu, jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych*, ODDK, Gdańsk.

THE BUDGET REVENUES OF THE LOCAL GOVERNMENT BASED ON THE EXAMPLE OF THE MUNICIPALITY OF PAWŁOWICE

Abstract: Reform carried out in 1990, established the basic unit of local government, which is a municipality. The purpose of the article is an indication of the methods to raise the income of the municipality and how these revenues are presented in the accountancy. In the literature of the subject is missing the definition of the local government, which is primarily defined by indication of its characteristics. The analysis of budget revenues performed in the article is based on the example of the municipality of Pawłowice.

Translated by Ewa Maćkowiak

